Број 8. Нови Сад, у петак 2. новембра 1918. Година I.

СРПСКИ ЛИСТ

Орган Српског Народног Одбора

„Српски Лист“ излази сваки дан осим понедељника. — Поједини број стаје 20 потура. — Претплата до краја 1918. године 12 круна. Огласи према погодби.

Рукописи шаљу се уредништву „Српског Листа“ у Новоме Саду (Конвикт), а претплата администрацији „Српског Листа“ у Новоме Саду, Конвикт — Рукописи се не враћају.

Јесу ли криви?

Буквица, коју је врховни заповедник антантине војске на Балкану, Франше д' Епреј очитао мађарском изасланству у Београду, силно је одјекнула у Мађарској. Гроф Карољи морао је признати, да је Франшетова буквица оправдана. Али зато се ипак неки листови усуђују да опровргну Франшетову тврдњу. Међу тим српска народна пословица добро каже: Ако коза лаже, рог не лаже! Мађарски политичари обукли су се у јагњећу кожу и приказују се као највећи поборници мира. На тај рачун хтели би да сачувају „интегритет“ Угарске, да би се и даље могао један једини народ, мађарски, користити муком и трудом свих народа, који живе у Угарској. Хтели би да спасу господство мађарског народа од Олте до Ваге.

Мађари ми у својој најновијој улози изгледају као ној, који тури главу у песак, па мисли, да га нико не види. Али цео их свет зна добро. Томе је најбољи доказ изјава француског генерала у Београду. Ми пак ту изјаву надопуњујемо тврдњом, да су Мађари и пре 1867. били угњетачи народа. Они су то били и до 1848., када су се побунили против Аустрије. Својим угњетавањем изазвали су Немађаре, да за своју слободу тргну мач из корица. Њихова је борба 1848—49. у Европи изазвала симпатије само за то, што су вође немађарских народа направили савез с Аустријом, па тако пред западном Европом изгледали као угњетачи Мађара. Данас се зна, да су Мађари 1848. године устали у одбрану своје хегемоније и да су само вође немађарских народа криве, што се та борба свршила победом Аустрије, а не победом Срба, Хрвата и Румуна, који су хтели да извојују своју слободу.

Већ 1860. године се хабзбуршки дом почео приближивати Мађарима, јер су га на то нагониле ратне недаће у Италији. Прву цену тога приближивања платио је српски народ. На захтев Мађара укинута је Српска Војводина. Она је управо разапета на крст. Бачка и Банат припадоше Мађарима а Срем Хрватској. Од 1867. године, када су се хабзбуршки дом и Мађари потпуно измирили, запливаше они сасвим у немачке воде. Мађари су прихватили бечку освајачку политику, која је била уперена против српског народа, а да би добили власт, да угњетавају немађарске народе. Та им је власт омогућила, да у немађарске крајеве довуку своје чиновништво и радништво. Она им је омогућила, да стварају ренегате. Српски је народ највише претрпео од тога зулума. Њима су били милији и Турци, него Срби. Још се сећамо, како су славили Керим-пашу због битке на Ђунису и однели му мач на поклон. Неумрлог дра Светозара Милетића бацише у тамницу, која је скршила његову душу.

Славили су Андрашија, који је створио савез с Немачком а окупацијом Босне и Херцеговине забио клин у словенско месо. Завели су у школе присилно учење мађарског језика и приморавали Немађаре, да се одрекну своје народности, ако желе какву службу. Истина је, било је и опозиције у мађарском народу, али она се борила само против Беча, а када се тицало Немађара, у томе су сви били једнаки. Зна се, да је анексију Босне и Херцеговине прогласила мађарска влада, у којој је била заступљена опозиција и да су све мађарске странке тражиле, да Босна и Херцеговина припадну Мађарима. Док се није видело, да ће Немачка рат изгубити, није нико озбиљно нападао савез са Немачком. На почетку рата био је сав мађарски народ једнодушан. То се видело и у сабору, а видело се и у народу. Зна се, како су дочекивани интернирани Срби по мађарским крајевима. Није тајна, да су Немце обожавали и да су по њиховом начину вршили пљачке, палили и убијали не само по Србији, него и по Срему и Босни. Зна се, да им је убојна песма била: „Стани, стани псето Србија“!

Истина је, да је гроф Карољи после повратка свог из француског ропства почео радити на томе, да се Аустроугарска приближи антанти. Али већ се онда знало, да ће Немачка морати подлећи. Карољи је то врло добро знао. Изгледа нам, да је мађарска олигархија у потаји одобравала Карољију, да проповеда приближење антанти, да би стекао тамо симпатија и ако се рат сврши рђаво по Мађаре, да спасава границе историјске Угарске. Али данас је јасно, да мађарска олигархија није могла обманути антанту, која види добро, да су мађарски грофови поделили улоге. Да је Карољију било озбиљно стало до тога, да помогне антанти, он је требао изазвати револуцију много раније. Али он је чекао све донде, док није видео, да је Угарска сасвим пропала. Тек кад је била разбијена аустроугарска војска на талијанској фронти, извршио је Карољи револуцију, дакле онда, када та револуција за антанту нема сврхе. Зато му је Франше д' Епреј и рекао, да је закаснио!

И сувише је провидна ова мађарска игра. Они би хтели интегритет. Зашто? Зар они не могу сами да живе у својим етнографским границама? Али они мисле, да ће задобити антанту, ако се прикажу као демократе. Па и онда, када цризнају начело о самоодређењу народа, не ће сасвим да укину присилно учење мађарског језика у школама, него само у два најнижа разреда. Њихов је демократизам једна обмана. Они би да и даље буду народ, који господари. Њима треба т. зв. интегритет само за то, да не буду без *раје*. Они би и даље да господаре, али та су времена прошла. Нека се умире и задовоље етнографском мађарском државом. Нека одсада подижу своју државу и културу само својим трудом и знојем. То је право и поштено. А да су криви за овај рат, то је доказано. Њихове садашње изјаве не могу да збришу истину.

Шта мисли народ у Херцег-Босни и чему се нада?

Приликом свечаног проглашења независности и слободе у Мостару о св. Петци, рекао је тужну реч и један стари Србин сељак. Био је у похабану и искрпљену оделу, више бос него обувен а у лицу и снази оронуо од тегоба и оскудице.

„Пре четрдесет година затекла ме је у гори давно очекивана реч хришћанске војске под ђенералом Јовановићем, да је дошла, да нас од зулума ослободи и да више не будемо раја. За ових минулих четрдесет година препатили смо веће зулуме, него за пет стотина година под Турцима и данас смо голи и боси, гладни и жедни, с великом већином без куће и кућишта. Петвековни зулумћарски некрст није нас предао у руке хришћанском цару овако пропале и јадне, као што смо данас. Данас смо просјаци и гора раја, него што смо икада били, и наша нас земља више издржавати не може, јер јој је зулумћарски хришћански цар исисао и крв из жила и срж из костију. Нас може само друга земља хранити и одржати, и ако ми ту другу земљу не добијемо, тешко мојим јадним унуцима, јер синова и зетова ни онако немам, погинули су за цара и своју част.“

Народ у Херцег-Босни толико је исцрпен и толико је осиромашио, да онде не само што прети страшна опасност гладу у скорим данима, већ што више готова погибија и пропаст читавих предела и крајева. није искључена и више је него вероватна, ако се нова југославенска држава тако не заокругли, да у њој буде и житница, које ће моћи народ исхранити и омогућити му, да се мало по мало опорави и дође к себи у својој пустоши и пропасти.

Обрађивати и онако веома слабо плодну земљу без стоке и радила и без мушке руке, обновити запуштене винограде и воћњаке, подићи порушене и попаљене куће и стаје, наткати платна и сукна, направити намештаја и других домаћих потребштина, није онај народ са својим женскињем, остарином, дечурлијом и многобројним инвалидима никако у стању.

То је иначе поносит иако запуштен и заостао народ. Материјално јачи људи, новчани заводи и друге установе чинили су све и сва, да олакшају судбину тим бедницима, али ни то не може вечито и до краја ићи. Сетимо се златне и красне новелице Лазе К. Лазаревића: „Све ће то народ позлатити“, па ћемо разумети горчину у речима напаћеног сељака, чију је филозофију и схватање животно искуство створило. Зна он добро, да сит гладну не верује, али и то, да гвожђе треба ковати док је вруће. Кроз рат прошао је у вечитој нади а сада, када му је проглашена слобода и независност, види пред собом још више празнине и пустоши, јер зна да од његова херцеговачког камена нико ни камена

нема, а некамо ли хране и ужитка. Богати су се умирили, јер им ништа више глави и богатству не прети, а сиромашни тек сада се брину и боје, шта ће бити с њима. ако им се не да права одштета за сиромаштво и патње им. Новац и помоћ њему не треба, јер новац је душегубац. Он хоће земљу а из земље сам ће он у зноју свога лица а помоћу својих жуљевитих руку већ себи свега изводити и за све то мораће бити само свевишњем Творцу захвалан. Он зна, да се много његове крви пролило и жели и тражи, да из те крви никне слобода, благостање и срећа. Он и стрепи, да ће може бити и даље чамити у овој страхоти, беди и патњи, коју му је туђа, сурова и непријатељска рука наметнула, али још више се нада, да ће бити и награђен земљом обећаном.

Гледао сам двадесет месеци ове беднике и увек сам се чудио, како живе и од чега живе и у опће, да су још живи. Чврста је то раса, пуна снаге и здравља, а наћи ће се ваљада и благословене земље, из које ће нићи доста пшенице и хране и за те беднике. Надајмо се, али и радимо на томе. *М.*

Српска војска у Суботици.

У среду у вече стигли су у Суботицу први одреди српске војске са артиљеријом под командом једнога потпуковника.

Долазак српске војске електризовао је нашу лепу Суботицу. Вишевековни окови спали су за трен ока. Суботички Срби и Буњевци ослобођени су. Слободу им је донела дична српска војска.

Овај је догађај од великог значаја. Суботица лежи на периферији Српске Војводине, али је она наше највеће место у овим крајевима. У њој живи 70.000 Буњеваца и до три хиљаде прав. Срба.

Народ је вредан, моралан и имућан, али је под мађарском управом био угњетаван. Није имао својих школа, а његова је интелигенција била потискивана као и наша. Буњевци су имали свој лист „Невен“, који је угушен на почетку рата а мађарска је управа издавала лист „Наше Новине“ и тровала наш добри буњевачки свет.

Али сунце слободе обасјало је и нашу Суботицу белу. Српска војска донела је и браћи Буњевцима слободу и братство. Ми смо уверени, да ће онај добри наш народ својски пригрлити српску војску и показати, да га туђинска чизма није уништила, него само омела у националном развитку.

У скоро ће почети да излази „Невен“, који ће изнети право мишљење наших Буњеваца, који су увек осећали, да су наша браћа по крви и језику. То се најбоље видело, кад је српска војска ушла у Суботицу.

Зора свиће — биће дана!

*

Иако је српска војска дошла изненада у Суботицу, ипак јој је приређен леп и одушевљен дочек.

У име буњевачко-српског одбора поздравио је српску војску председник, умир. пуковник домобрански, Шиме Милодановић. Затим су војску поздравили др. Јоца Манојловић и др. Ј. Петровић-Ћата.

У име варошке управе поздравили су српску војску др. Дембиц и Хаваш.

Командант српске војске изјавио је, да ће српска војска зајамчити личну и имовну безбедност сваком без разлике народности.

Пашићева изјава.

Приликом свога боравка у Лондону рекао је српски министар-председник Пашић ово:

Српска је влада одлучила, да устраје на основи крфскога уговора. Она није никада водила нити мисли да води империјалистичку политику, јер је демократски српски народ и сам све ставио на коцку, да се ослободи од аустроугарског империјализма.

Српски народ неће никада тражити, да добије хегемонију у будућој држави Срба, Хрвата и Словенаца. Ја изјављујем свечано, да Србија сматра својом народном дужношћу да ослободи Србе, Хрвате и Словенце. Када они буду слободни, имаће право слободне одлуке, дакле да одлуче, да ли желе да се уједине са Србијом на основи крфскога уговора или желе да установе посебне мале државе, као и у давној прошлости.

Ми не само што нећемо да водимо империјалистичку политику, него нећемо ни да ограничимо било на који начин право слободне одлуке Хрвата и Словенаца нити да се држимо крфскога пакта, ако то буде противно њиховим жељама.

Ова значајна изјава приказује нам, какви су изгледи за развој јужнословенске политике. Према једној вести из Париза потписали су Пашић и Трумбић уговор о оснивању заједничке државе Срба, Хрвата и Словенаца. Ближе информације о уређењу те државе нису нам још познате.

Изјава црногорских официра.

Како је, за догађаје у Црној Гори у почетку 1916. г., а нарочито за капитулацију Црне Горе, многоструко и са многих страна, бацана одговорност и на кор црногорских официра и тиме стављена у питање њихова исправност — то је један велики број црногорских официра, интернираних у Болдогасоњу, одлучио: да у једној изјави, која би се имала предати и публиковати, чим се ступи на слободно југословенско земљиште, скине са себе сваку сенку одговорности и одговорност свали на оне, који су доиста криви за капитулацију и све њене ужасне последице. У њој они позивају пред суд народне части све оне, који су криви за њихово понижење и увреду, заклињући се својом чашћу: да неће мировати све донде, док кривце народне катастрофе не постигне заслужена казна. Изјава, која нам је била у рукама, а коју је потписало 267 официра, биће штампана у целини и са потписима у загребачким, београдским и цетињским новинама.

Буњевачко-српски покрет у Суботици.

Прошле недеље одржан је велики буњевачко-српски народни збор у Суботици, пред великом црквом.

Председавао је умир. домобр. пуковник Шимун Милодановић, перовођа је био др. Јоса Прћић, а известилац др. Ј. Петровић.

После известиоца говорио је народни поп, Блашко Рајић. Говорио је дивно и занео све присутне. Говорио је народу својски о значају данашњих догађаја и о ускрслој слободи и о братској заједници Буњеваца и Срба Одушевљењу народном није било краја.

Затим је врло лепо говорио др. Владислав Манојловић.

Сви су говори били значајни и изазвали одушевљење у народу.

Присутно је било око 10.000 душа.

Усвојена је резолуција, *да се суботички Буњевци и Срби прикључују прогласу Српског Народног Одбора у Новоме Саду.* Изабрат је месни одбор, који се сматра органом Српског Народног Одбора у Новоме Саду.

Истог дана истакнули су Буњевци на варошкој кући *српску заставу.*

Др. Јоса Прћић, одлични Буњевац, био је у Новоме Саду и пријавио Српском Народном Одбору одлуку народног збора буњевачко-српског у Суботици.

Здраво браћо Буњевци! У братском загрљају одолећемо свакој навали. Свануло је зора наше лепше будућности и слобода, коју нам је извојевала јуначка српска војска.

Српском Народном Одбору у Н. Саду.

Данас сам извештен од г. Јаше Томића, да ме данашње куманско народно (полумађарско) веће сумњичи, да сам свом почињеном злу, т. ј. убиству и похари једино ја крив.

Ово сумњичење побијам. Када се све зло дешавало био сам у Н. Саду. Због пљачке на великој пустари г. Ивановића у Т. Бечеју пало је око 60 душа мртвих, и то више невиних него криваца.

Куманском већу председава Марко Вујић учитељ, који је ожењен Мађарицом. Његова је жена претила у овоме рату јавно нама Србима Куманчанима. А да је Вујић био непријатељ српски, доказао је и сада као председник Народног Већа, што је одвео куманско Н. В. и предао Мађарском Народном Већу у В. Бечкереку, и ако зна добро да постоји тамо у Бечкереку Српски Народни Одбор, под председништвом дра Славка Жупанског и вође С. Н. С. г. пуковника Веновића. Али је Марку Вујићу и члановима Н. В. у Куману добар издајица Хрват, помађарени капетан Драшковић, вођа мађ. танача у Бечкереку. Ја сам овај гадни њихов поступак јавно пред њима у очи и пред народом осудио. Тада и Вујић и другови прогласе мене и моје синове бунцијама, и радили су да ме предаду у Сегедин Мађарима и Чивутима, да мене и моје синове поједе помрчина те да не дочекам данашњу славу српску и остварење давнашњих наших идеала.

Оволико одговора на клевету противника мојих и противника целога Српства.

У Новом Саду, 31. октобра 1918.

Бошко Тривуњагић.

Знамо, да сваком поштеном човеку узавре крв, када се сети оних зулума, које су починили нашем народу појединци пре и за време рата. Они ће по заслузи примити своју казну, али нека се сваки уздржава да сам обрачунава, јер тиме изазива нереде, који шкоде целом народу. Има суда за све кривце, али се мора имати стрпљења. Речено је: Бог је спор али достижан.

Вести из места и са стране.

Српска Академска Омладина.

Српска академска омладина у Новом Саду одржала је своју седницу 31. октобра о. г. У тој седници изабран је за председника Димитрије Кириловић, за потпредседника Младен Прешић, за тајника Милан Поповић а за благајника Коста Хаци мл. Решено је још, да омладина сваке суботе у 2 часа после подне одржава своје редовне седнице у Матици Српској.

Скидање фирми.

Познато је, да су почетком рата Срби натерани, да скину српске фирме и поставе мађарске натписе. Трагови тога насиља почињу да се губе. Са Матице Српске скинут је натпис „*Szerb Maticza*“. Очекујемо, да ће се сви пожурити, да метну српске фирме.

Свима у пажњу.

Дознајемо, да се у многим општинама чине којекакви изгреди и извршују насиља разне природе. Опомињемо све и свакога, да то није дозвољено и да нико не треба да приграби власт, која му не припада. То питање решиће команда српске војске. Једино је она позвана, да учини потребна расположења и да се брине

за мир и ред. Команда српске војске знаће шта треба да учини, да се заштите српски интереси. Зато не треба пренаглити. Чувајмо се насиља сваке врсте!

Цензура у Новоме Саду.

По наредби команде српске војске врши се цензура на пошти у Новоме Саду. Ради организације цензуре треба да се пријаве код г. *капетана Милана Јелића* (у команди места, српска гимназија) данас у 8 сати пре подне ова гг.: Стеван Матић правник, Димитрије Шилић професор, др. Петар Летић професор, Иван Малешевић учитељ, Александар Попов чиновник, Јосиф Рајачић свештеник, Јован Стефановић умир. учитељ, Стеван Стефановић приватје, Милош Марић умир. официјал, Душан Стакић благајник, Иван Стојковић трговац, др. Арсен Милутиновић правник, Милан Милин наредник, Ђорђе Пушић трговац. др. Стеван Микиан конципијент, Самуило Балаж благајник, Божидар Ковачић професор, Глиша Мирковић професор, Жарко Васиљевић, Коста Хаџи мл., Младен Прешић мл., Дим. Кириловић, Миодраг Клицин, Милан Поповић, др. Каменко Суботић. Посао неће бити тежак и тако удешен да нико не буде претерећен.

Одважност једног комите.

Кад је у Новоме Саду основана Српска Народна Стража, ступио је у њену службу и Таса Милосављевић, који се вратио из ропства. Он је био електротехничар у Београду а у рату је учествовао као комита. Са својих 5 другова, српских војника, он је задржао овде једну целу аустроугарску тренску колону. Заплени је око 80 кола, натоварених сваковрсном робом. Сем тога разоружао је и многе аустроугарске војнике. Овај се рад сам собом хвали.

Српска војска у Баји.

Ноћас нам је из Баје стигла вест, да је једно одељење српске војске стигло у Бају и посело варош. Наш народ у Баји, Срби и Буњевци, радосно дочека српске ратнике, који му донесоше слободу, мир и поредак. И међу бајским Несрбима је улазак српске војске изазвао умирење, јер знају, да је сада нестало оне личне и имовне несигурности, која је до данас владала у Баји.

Вредност новца.

Београдска „Правда“ у броју 11. од 30. октобра 1918. г. доноси под горњим насловом следећу нотицу: „Наредбом министра финансија одређена је вредност крунама и бугарским левовима према српском новцу и то: 100 круна или 100 лева вреде 80 динара. Остали савезнички и неутрални новац франачке вредности ai pari (исте вредности) са српским новцем“. Према томе 100 динара или иста количина новца франачке вредности вреде 125 круна.

Нова управа у Вршцу.

За градског начелника у Вршцу постављен је Иван Косировић, за вел. бележника Светолик Јовановић а за великог капетана др. Владимир Драгић. Командант српске војске у Вршцу је мајор Додић. Одсео је у српском владичанском двору. „Аз Ујшаг“ тврди, да је у Вршцу сада најпопуларнија личност, др. Славко Милетић, председник Српског Народног Одбора.

Француски и енглески официри при дочеку краљевића Александра.

Као што смо јавили, при дочеку врховног команданта српске војске престолонаследника Александра, кад је ушао у Београд, присуствовало је и више француских и енглеских официра. Ти су официри: француски мајор Карбоње, војни аташе код српске војске, мајор Клемансо, командант тешке артиљерије прве армије, енглески потпуковник Мак Конел, потшеф енглеске мисије код савезничке војске. Овај енглески официр је у Београду начинио сензацију својим младим ликом: тек му је 26 година, а дошао је још првог дана уласка српске војске у Београд аеропланом из Солуна за четири и пô сата, да би на престолонаследникову дочеку представљао енглеску војску. Он је долетео из Солуна са кнегињом Наришкиновом, блиском рођаком убијеног руског цара Николе, која је управница једне велике болнице за српске војнике, и са дром Рајсом.

Историја једног Српчета.

Пишу нам из Старог Футога: У овдашњем сиротишту Маријанум налази се једно Српче, које је амо доведено из Србије 1914. године. Тада му је било три. У току времена заборавило је то Српче свој матерњи језик, јер је васпитано у мађарском духу и у католичкој вери. На захтев Српске Женске Задруге изјавила је надзорница сиротишта, да дете не може издати, јер калуђерички завет јој налаже, да се за дете брине, док га не изведе на пут. Уједно је изјавила, да је вољна у свако доба дете предати његовим родитељима или рођацима. Дечку је сада осам година и добро је развијен. Црне је масти. По исказу неких особа дете се одазивало на име Витомир. Сада га зову Јожеф Уб. Када је дете овамо стигло, помињало је сестру Јулку и брата Стеву. Донесено је овамо из Шапца. Неки људи тврде, да је родом са Уба у Србији. Позивамо све оне, који знају што о овом детету или његовим родитељима, да нам то јаве.

Српски покрет у Старом Бечеју.

Пишу нам из Старог Бечеја, да је тамо образован Српски Народни Одбор, који је одржао мир и ред. У изасланство за Српски Народни Одбор у Новоме Саду изабрати су: др. Душан Јојкић, Љубомир Ђорђевић, Шандор Цигурски, Паја Холин, Димитрије Хаднађев, Лаза Барјактаровић и др. Паја Мартиновић.

Исправка.

У јучерашњем листу „Поздрав српској артиљерији“ поткрала се фатална погрешка. У другом ступцу стоји, да је 1912. године код Битоља задат самртни удар српској војсци, а треба да стоји: где је самртни удар задат турској војсци.

ПРЕПРОДАВЦИМА НА ЗНАЊЕ.

Упозоравамо наше препродавце, да непродате бројеве не примамо натраг. Нека поруче само онолико, колико могу продати.

РАТНИ ДОГАЂАЈИ.

Мађари потписали услове у Београду.

Мађарска делегација, која је у Београду потписала услове за примирје, стигла је данас у пратњи српских официра у Нови Сад. Одавде се креће данас даље, а један српски официр ће мађарске делегате отпратити до нове српске границе.

Француске социјалисте против бољшевизма.

Вође француских социјалиста Албер Тома, Ренодел, Дибренил и други чланови старе социјалистичке већине дали су проглас, у ком побијају бољшевизам и оне, који хоће да га увуку у Француску. Позивају социјалисте, да се прикључе старој странци већине.

Бивши цар Виљем интерниран у Холандији.

Онај несретник, који је главни кривац за овај страшни покољ људи, бивши немачки цар Виљем, срамно је пао. Он и његова хохенцолернска кућа збачени су с престола и до јуче силни император као обичан Виљем Хохенцолерн моли малу Холандију, да га склони. Холандска влада се смиловала на великога зликовца, пустила га је преко границе, али га је интернирала.

Према најновијим вестима Енглеска тражи од Холандије, да јој изда бившег цара Виљема и нема сумње, да ће се Холандија пожурити да удовољи том енглеском захтеву. Те тако је Виљем Хохенцолернски данас већ *енглески роб*. А сумњамо, да ће Енглези према том крвнику бити тако обзирни као према великом Наполеону. За Виљема Хохенцолернског не ће бити острва Св. Јелене, него ће свакако поступити с њим као са највећим зликовцем, каквога није било, од како је света и века.

Какво је огорчење у немачкој војсци против бившег кајзера, види се и по том, што су немачки војници близу холандске границе *пуцали* на кајзеров воз.

По једној, до сада непотврђеној вести холандских листова немачка стража на граници убила је бившег немачког престолонаследника, кад је у понедељак хтео да пређе холандску границу. То је онај, што је ради таште славе водио стотине хиљада немачких војника на кланицу под Верденом.

Светски рат довршен.

Из Лондона јављају 29. окт. (11. нов.): У доњој кући је Лојд Џорџ данас уза живо клицање прочитао услове за примирје, које су Немци у 5 сати ујутро потписали. Затим је рекао: „Данас у 11 сати пре подне завршен је онај страховити и ужасни рат, какав је човечанство икад доживело. Надам се, да је овога успешнога јутра завршен последњи рат. Сад нема времена за говор, срца су нам пуна благодарности, која се не да исказати. Предлажем дакле, да се кућа одмах одгоди, како бисмо у цркви могли благодарити Богу, што смо се избавили од велике опасности“.

Аскит рече, да су услови за примирје такови, да рат не ће наново отпочети. И он мисли, да свет ступа у нов век, у коме неће бити ратова.

Затим су чланови парламента у свечаном ходу отишли у цркву.

Карло Хабсбуршки одриче се мађарског престола.

Карло Хабсбуршки одрећи ће се за који час и мађарског престола. У исти мах ће се и све надвојводе Хабсбуршке куће одрећи права на тај престо.

Аустро-немачка република.

У Бечу је 30. окт. одржана велика народна скупштина, на којој је државни канцелар др. Ренер поднео два законска предлога: 1.) Проглашује се аустро-немачка република и 2.) ова се република придружује немачкој држави. Оба су предлога примљена против гласова црножутих хришћанских социјала и на саборницу је одмах истакнута црвено-бела-црвена застава Немачке Аустрије. Народ је затим заузео двор у Бечу и Шенбрунну, са њих поскидао двоглаве орлове и царске грбове, а истакао црвене заставе. Било је оружаног сукоба између црвене гарде и републиканске народне страже те је више особа рањено. Читав сукоб је настао из неспоразума.

Вилзон ће доћи у Европу.

Један француски лист јавља, да ће председник Сједињених Држава Вилзон кроз кратко време доћи у Европу.

Француски војници у Будимпешти.

Мађарски министар војни известио је општину Будимпешту, да ће ових дана у главни град мађарски стићи 50 француских официра и 1000 француских војника. Позива грађанство, да Французима спреми станове.

Чешко-словачка уставотворна скупштина.

— Отцепљење 18 жупанија од Угарске. —

Данас, у четвртак састаје се чешко-словачка уставотворна скупштина, која се састоји од 228 чланова (47 словачких мандата). Чешко-словачка република ће обухватити Чешку, Моравску, Шлеску и 18 угарских жупанија, у којима живе Словаци. Те жупаније без Ердеља чине четвртину Угарске.

Теше се лажним вестима.

Мађарски листови у свом очајању не знају друго, него да теше мађарски народ ширењем којекаквих лажних вести. Тако јучерашњи пештански листови пишу, да је по „приватним“ вестима врховни заповедник свеукупне убојне силе антантине, генијални француски маршал *Фош* убијен од бунтовних (!) француских војника; да су, по тим истим вестима, социјалисте обориле министра-председника Клемансо-а; да се енглеска флота побунила и под црвеном заставом сјединила с немачком флотом те тако саставили заједничку револуцијонарну флоту и т. д.

Није се чудити пештанској штампи. Она је деценијама лажима заглупљивала своју публику, па ни сада не може да погледа истини у очи.

Ублажени услови Немцима.

Немачки опуномоћеници су из Париза немачкој врховној команди јавили, да је антанта донекле ублажила услове за примирје.

Према томе неутрална зона, која се има уредити на десној обали Рајне, простире се не на 30—40 км., него на неких 10 км.

Лева и десна обала Рајне има се испразнити за 30, а не за 25 дана.

Предати се има 5000 уместо 10.000 автомобила.

Немачка војска има изићи из Русије, чим то савезници нађу за потребно, али Аустрију, Румунију и Турску сместа мора напустити.

По 14. члану Немачка одмах има обуставити реквизиције у Румунији и Русији.

Савезници улазе у испражњене источне крајеве или преко Дантина или преко Висле, а тај улаз иде само за тим, да се народ снабде храном и одржи ред.

Из Источне Африке имају све немачке трупе изићи за 1 месец.

Предаја свих подморница, разумевајући ту подморске крстарице и минске бродове с наоружањем и свом опремом биће тако, да те бродове пошљу у луке, које ће савезници одредити. Ово се има извршити за 14 дана.

Уз 26. члан је додата реченица, да ће савезници и Сјед. Државе Немачкој за време примирја давати онолико хране, колико за потребно нађу.

Примирје траје 35 дана, а може се и продужити. За то време се примирје може отказати, ако клаузуле не би извршили. Отказ важи за 48 сати.

Примирје је на основу тих услова, како Ажанс Авас јавља, потписано 11. новембра у 6 сати ујутро.

Будаласта изјава.

Нови мађарски војни министар, Фридрих, рекао је новинарима, да у јужну Угарску није упала редовна српска војска, него да су то пљачкашке чете. Стога ће он послати чете, да успостави ред. Касно се сетио војни министар да прави реда. Српске чете, које одржавају ред, нису пљачкашке, него чете, које су успоставиле ред и мир. Фридрихове чете нису овде потребне, јер ће српска војска заузети све земљиште до Мориша, Суботице, Баје и Печуја и одржати ред, али ред културни а не угњетачки. Фридрих зна добро, како гласи уговор, па стога нека се окане будаластих изјава.

Италијански плен.

Према извештају италијанског генералног штаба од 29. окт. италијанске трупе су достигле кланац Бренер (у Тиролу под Инзбруком). Рад око отправљања заробљеника и топова, заробљених у битци од 11. до 22. октобра, још није довршен. До сада се могло пребројати 10.658 официра, 416.116 војника и 6818 топова.

Српска војска у Загребу и Љубљани.

Из Загреба јављају: Тек што су у Загреб почели стизати ослобођени српски заробљеници, почели су се организовати и организација је новим придолазницима била све већа и чвршћа. Командант им је био Милан Машић, Србин из Хрватске.

Београдској „Правди“ јављају о уласку српске војске у Загреб ово:

25. октобра један наш батаљон свечано је промаршио кроз Загреб. Пред касарном одакле се кренуо батаљон, држао је говор члан већа г. Мате Дринковић, истакавши да је српска војска прва на свету и да сад после свих њених патњи и страдања и даље остаје носилац народне свести и ослобођени српски заробљеници први су се добровољно јавили да успоставе ред у југословенским крајевима.

Затим је батаљон пошао кроз варош у цркву, уз цео пут необично бурно поздрављан од свега загребачког грађанства. Клицању није било краја, нарочито Краљу Петру. Пред црквом су госпође и госпођице у великом броју све војнике окитиле цвећем, њихове пушке и шајкаче, и две војне музике одсвираше српску химну дочекану бескрајним одушевљењем. После благодарења морао је батаљон на захтев грађана проћи кроз многе друге улице, да би га цео Загреб морао видети.

Српски војници предмет су опште пажње и љубави. Храну имају одличну, а веће им поред тога даје и плату, у Загребу 5 круна, а у Осјеку и Броду 15 круна дневно. Расположење у Загребу одлично је и Загреб се спрема да српској војсци приреди најсвечанији дочек.

Из Љубљане јављају, да је тамо и у целој Словеначкој неописано одушевљење за Србију. У Љубљани одржавају ред ослобођени српски заробљеници, а има и стотина српских официра. Словенци очекују с највећом радошћу и нестрпљењем долазак српске војске у Љубљану.

Антанта и бољшевичка Немачка.

Берлински Волфов биро јавља, да победнички савезници не би били вољни с бољшевичком Немачком склопити мир. Ако бољшевизам отме маха у Немачкој, антанта би морала умарширати у Немачку, да начини реда.

Кривци под суд!

Ономад је мађарски Народни Савет у Будимпешти држао под председништвом Јована Хока седницу. Пошто је министар-председник Кароњи изнео право стање, у ком се сада налазе Мађарска и Мађари: јавио је да Срби продиру све дубље у Јужну Угарску, а да Чеси хоће да запоседну 17—19 северних жупанија, држао је председник Хок дуг, тужан говор, у ком је казао, да је за ово црно стање Мађарске одговоран пропали систем. Зато ће, вели, законодавство све оне, који су криви за рат и садашње страшно стање Мађарске, позвати на одговорност правно, материјално и морално. Пријављујемо овде у Нар. Савету, да ћемо их сваког појединог ставити пред суд земље те ће им народ судити, а сад их жигошемо.

Саски краљ збачен.

Саски краљ је збачен с престола. Револуцијонарни раднички и војнички савет, објављујући то народу вели, да Ветинске династије нема више. Обе коморе су распуштене, а нови избори ће се извршити на основу једнаког и непосредног бирачког права, које се подједнако простире и на мушке и на женске.

Исто је тако збачен и велики војвода олденбуршки.

Нико нека не буде сам судија у својој ствари. Биће суда за све оне, који су народу и појединцима скривили својим зулумом, али тај суд не сме бити освета него праведна казна. Освета изазива нову освету, а праведна казна погађа грешнике у срце.

Кратке вести.

У целој Француској влада велико народно весеље на глас, да су Немци морали потписати услове за примирје.

Пољаци су ушли у северну Шлеску.

Маршал Хинденбург је дао проглас на немачку војску, позивајући је, да се у брзом повлачењу пожури у отаџбину.

Енглеске и француске торпедњаче продрле су у Дарданеле, да се усидре пред Цариградом.

Антанта ће за време примирја шиљати Немачкој хране.

Варош Тренчин посела је редовна чешка војска. Мађарски чиновници побегли су из Тренчина.

Пруски принц Хенрик, брат збаченог цара Виљема, побегао је са својом породицом у Данску.

ОГЛАСИ.

Мењачница

Централног Кредитног Завода у Новом Саду

Лебарска улица

прима

српски, француски, грчки, енглески и остали страни новац на измену.

Трандафил болница

потребује

болничарке и раденице

које могу одмах ступити.

ПЛАТА ДОБРА.

Главни и одговорни уредник: **Мита Клицин.**
Одговорни издавалац: **Др. Милан Петровић.**

Штампарија Супек и Јовановић, Нови Сад, Житна пијаца број 22.